

It was demonstrated that development of students clinical intellection by Case-Based Clinical Reasoning method is high effective method of modern medical education which caused of theoretical knowledge and practical skills growth.

The practical classes "Clinical intellection development in internal medicine" with Case-Based Clinical Reasoning method usage are modern and creative technology of clinical thinking development in medical students and integrated part of educational process.

Teaching of its course by Case-Based Clinical Reasoning method caused of formation of the clinical intellection of students based not only on traditional knowledge or skills, but on modern computed and visualization methods using.

Practical classes based on Case-Based Clinical Reasoning method and skill-oriented learning caused of students' knowledge growth, approaching to world standards and make them more competitive.

Key words: internal medicine, clinical thinking, CBCR model, interactive computer technologies.

*Рецензент – доц. Беляєва О. М.
Стаття надійшла 13.07.2018 року*

DOI 10.29254/2077-4214-2018-3-145-229-231

УДК 371.322 + 378.147.111

Тимощук О. В.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ, ЯК ФАКТОР МОДЕРНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ВИВЧЕННЯ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет» (м. Івано-Франківськ)

oksanavorob4ak@gmail.com

Вступ. Самостійна робота студентів (СРС) – це один з видів навчальної діяльності, який планується і виконується під методичним керівництвом і під контролем викладача, але без його прямої участі [1]. СРС розвиває самостійність мислення, формує необхідні професійні навички. Основне завдання ВНЗ полягає в тому, щоб не тільки давати знання, але й учити самостійно здобувати їх, правильно організувати самостійну роботу [2].

Входження України в Європейську кредитно-трансферну систему дає можливість наблизити сучасну систему підготовки лікарів в державі до Європейської і, відповідно, забезпечити мобільність студентів у процесі навчання [3].

Мета статті. Аналіз факторів, які впливають на ефективність СРС, дослідження ролі самостійної роботи у підвищенні навчальної мотивації і формування самостійності, як риси особистості для засвоєння знань, умінь та навичок студентами медичного факультету під час самостійного вивчення тем з профілактичної медицини.

Об'єкт і методи дослідження. Для оцінки ефективності нової освітньої системи проводили оцінку показників якісної успішності навчання під час застосування нових методичних підходів, розроблених колективом кафедри згідно з вимогами Європейської кредитно-трансферної системи та програмою з навчальної дисципліни «Гігієна та екологія». Також оцінювали рівень задоволення студентів методикою проведення практичних занять та результатом навчання, рівень мотивації до навчання та відсоток виконання поставлених завдань. Цю інформацію отримували методом анкетування студентів під час проходження курсу з даної дисципліни.

Результати дослідження та їх обговорення. Одним із важливих завдань сучасної вищої школи полягає у формуванні навичок самоосвіти за допомогою інноваційних методів та засобів, вироблені умінь та навичок до самостійної роботи. Адже у сучасній освіті поєднуються традиційні класичні форми, методи і засоби з інноваційними. Процес ін-

теграції України в європейський освітній простір та єдині стандарти вищої освіти в межах Європейського Союзу вимагають від вітчизняної системи освіти формування творчої, компетентної і відповідальної особистості фахівця, здатного до ефективної інноваційної діяльності, саморозвитку, самоосвіти та само-реалізації.

На кафедри загальної гігієни та екології Івано-Франківського національного медичного університету СРС складається з аудиторної та позааудиторної роботи і входить до складу кредитів ECTS кожного модуля та дисциплін у цілому. Аудиторна СРС виконується при допомозі викладача (надання консультацій: потокових, групових індивідуальних, цільових, методичних, установчих перед семінаром, заліком, екзаменом) у вигляді науково-дослідної роботи студентів.

Позааудиторна СРС поділяється на таку, яка здійснюється без участі та з участю викладача. СРС включає самостійне опрацювання цілих окремих розділів, підготовку тематичних рефератів, повідомлень, доповідей, розв'язання задач, підготовку до виконання тестових завдань, оформлення таблиць, перегляд відео- та комп'ютерних матеріалів [4,5].

Викладачі кафедри розробили методичні вказівки для самостійної роботи студентів, в яких вказані навчальні цілі, перелік питань, ситуаційні задачі та тестові завдання для самоконтролю та список рекомендованої літератури. Для підвищення рівня засвоєння матеріалу викладачі кафедри надають консультації студентам упродовж дня, у позааудиторний час – черговий викладач, згідно зі складним графіком. Контроль якості виконання самостійної роботи проводиться за допомогою поточного і підсумкового контролю.

Відповідно до Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах, СРС є основним засобом засвоєння навчального матеріалу у вільний від обов'язкових занять час. Відбувається зменшення кількості аудиторних годин за рахунок збільшення часу на самостійну роботу. СРС займає

50-70% навчальної програми. Форма навчального процесу змінюється з лекційно-інформативної на індивідуально-диференційовану та особистісно-орієнтовану. СРС передбачає інтеграцію різних видів індивідуальної та колективної навчальної діяльності, яка відбувається під час аудиторних і позааудиторних занять. Цілеспрямована сукупність дій студента під керівництвом викладача розвиває самостійність студента. Якщо матеріал для самостійного вивчення опрацьовується вчасно і виконуються усі завдання та аналізується результат, то засвоєння матеріалу становить близько 90%.

СРС при вивченні курсу профілактичної медицини повинна забезпечити: системність знань, навиків та засобів навчання, мобільність і критичність мислення, володіння засобами обробки інформації, перевірку виконання індивідуальних завдань.

Для самостійного вивчення матеріалу дисципліни кафедра розробляє методичні рекомендації різного рівня і призначення, які передбачають можливість самоконтролю з боку студента.

Поєднання інноваційних технологій інтерактивного навчання та роботи в групах вимагає диференційованого й індивідуального підходу до оцінювання результатів підготовки студентів. Інноваційні освітні технології спрямовані на те, щоб підвищити інтерес до навчання, привчити студента працювати самостійно, бути компетентним та мобільним, адаптуватися до вимог сучасного суспільства, інтегрувати теоретичні знання з практичними вміннями.

Для цього на кафедрі використовується концептуальний підхід. Він полягає у створенні певних ситуаційних завдань, які необхідно інтерпретувати на основі вивченої студентом інформації.

Упродовж трьох років (2015/16, 2016/17, 2017/18 н. р.) студентами 3 курсу медичного факультету використовувались такі форми самостійної роботи: робота з навчальною, довідниковою літературою, з електронними підручниками та посібниками, підготовка презентацій за різними темами, розв'язування задач, написання тестових контролів, консультації, використання навчально-методичних матеріалів освітніх веб-сайтів. На вивчення дисципліни «Гігієна та екологія» для студентів 3 курсу медичного факультету навчальним планом передбачено 180 год. (6 кредитів), 2 підсумкових модульних контролів. У 2014/15 н. р. на кафедрі навчалось 472 студенти. Контроль здійснювався під час складання ПМК № 1 та ПМК № 2. Встановлено, що до складання модуля № 1 було не допущено 42 студенти, а до модуля №

2 – 28 студентів, відповідно 8,9 % та 5,9 %. З вересня 2015/16 н. р. запровадили різні форми виконання самостійної роботи, яка включена у практичні заняття. Отримано наступні результати: у 2015/16 н. р. навчалось 465 студентів, до складання модуля № 1 було не допущено 8,5 % студентів, а до складання модуля № 2 – 5,9 % студентів. У 2016/17 н. р. навчалось 478 студентів, до складання модуля № 1 було не допущено 4,8 % студентів, а до складання модуля № 2 – 5,0 % студентів. У 2017/18 н. р. навчалось 464 студенти, до складання модуля № 1 було не допущено 1,9 % студентів, а до складання модуля № 2 – 1,5 % студентів.

Таким чином, за 3 роки досліджень спостерігається тенденція до зменшення кількості невстигаючих студентів. Перевагами даного дослідження є чітке визначення завдань, які поставлені перед студентом.

Висновки. Таким чином, проаналізовано організацію СРС у вищому медичному навчальному закладі, як підґрунтя до мотивації здобування якісних знань та наведено практичний приклад організації СРС під час вивчення дисципліни «Профілактична медицина». Інноваційні освітні технології спрямовані на підвищення інтересу до навчання, виробленню у студентів звички працювати самостійно, бути компетентними та мобільними, адаптуватися до вимог сучасного суспільства, інтегрувати теоретичні знання з практичними вміннями.

Знання і практичні уміння, якими студенти оволодівають у процесі вивчення гігієни та екології, в майбутній їх професійній діяльності будуть необхідні під час проведення диференційної діагностики захворювань, вирішення питань працевлаштування і лікарсько-трудової експертизи; під час оцінки санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режимів лікувально-профілактичних, дошкільних навчальних закладів, шкіл, закладів громадського харчування; для профілактики внутрішньолікарняних інфекцій, харчових отруєнь; для проведення санітарно-освітньої роботи та гігієнічного виховання різних груп населення.

Перспективи подальших досліджень полягають в обґрунтуванні важливості впровадження інноваційних методів навчання як умови успішної адаптації студентів до кредитно-трансферної системи освіти, оскільки перебудова вищої школи є надзвичайно важливою і вимагає подальшого дослідження як в теоретичному, так і практичному плані.

Література

1. Chornii NV. Samostiina robota studentiv yak skladova chastyna u pidhotovtsi spetsialista v umovakh kredytno-modulnoi systemy navchannia. Medychna osvita. 2014;4:132-4. [in Ukrainian].
2. Malykhin OV, Pavlenko IH, Lavrentieva OO, Matukova HI. Metodyka vykladannia u vyshchii shkoli. Kyiv. Kyiv: KNT; 2014. 262 s. [in Ukrainian].
3. Tsiupryk Ala. Osoblyvosti tekhnolohii hrupovoi samostiinoi roboty studentiv. Pedahohika i psykholohiia profesiinoi osvity. 2013;2:90-8. [in Ukrainian].
4. Reкова LP, redaktor. Materialy XLVIII navchalno-metodychnoi konferentsii. Innovatsiini tekhnolohii v systemi profesiinoi pidhotovky studentiv v KhNMU; 2014 Hrud. 5; Kharkiv. Kharkiv: KhNMU; 2014. s. 252. [in Ukrainian].
5. Rozhko MM, Ersteniuk HM, Popovych Yul, Ivantsiv MO, Kobryn TZ. Poshuk innovatsiinykh form provedennia praktychnykh zaniat v umovakh yevropeiskoi kredytno-transfernoi systemy navchannia ta reformuvannia vyshchoi shkoly. Dosvid vprovadzhennia yevropeiskoi kredytno-transfernoi systemy vyshchykh navchalnykh zakladakh Prykarpattia III-IV rivniv akredyatsii. Persha ukrainsko-polska akademiia z medsestrynstva ta reabilitolohii; 2016 Trav. Ivano-Frankivsk. Ivano-Frankivsk: DMU. s. 145-7. [in Ukrainian].

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ, ЯК ФАКТОР МОДЕРНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ВИВЧЕННЯ ПРОФІЛАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ

Тимощук О. В.

Резюме. У статті обґрунтовується актуальність дослідження щодо виконання самостійної роботи студента у вищому медичному навчальному закладі, як підґрунтя до мотивації здобування якісних знань.

Ключові слова: вищий медичний навчальний заклад, навчальний процес, самостійна робота студентів, гігієнічне мислення студентів.

САМОСТОЯТЕЛЬНАЯ РАБОТА СТУДЕНТОВ, КАК ФАКТОР МОДЕРНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА ИЗУЧЕНИЯ ПРОФИЛАКТИЧЕСКОЙ МЕДИЦИНЫ

Тимощук О. В.

Резюме. В статье обосновывается актуальность исследования по выполнению самостоятельной работы студента в высшем учебном заведении, как основа к мотивации получения качественных знаний.

Ключевые слова: высшее медицинское учебное заведение, учебный процесс, самостоятельная работа студентов, гигиеническое мышление студентов.

HUMAN WORK OF STUDENTS, AS A FACTOR OF MODERNIZATION OF THE TRAINING PROCESS OF STUDY OF PREVENTIVE MEDICINE

Тymoshchuk O. W.

Abstract. This article actualizes the problem of the relevance of research aimed at studying and optimizing the student's independent work at a higher educational institution. The main task of the university is to not only give knowledge, but also learn to independently acquire them, properly organize their own work.

The entry of Ukraine into the credit transfer system makes it possible to bring the modern system of training of doctors in the country into European and, accordingly, to ensure the mobility of students in the process of studying (the possibility of studying in any higher education institution in Europe), making graduates of Ukrainian universities to be competitive in any country in the world; create conditions for active participation of students in the educational process, increase the volume of independent work of students and, ultimately, improve the quality of medical care to the population of Ukraine.

To assess the effectiveness of the new educational system, an evaluation of the indicators of quality learning success was used when applying the new methodological approaches, developed by the team of the department in accordance with the requirements of the credit transfer system and the program on academic discipline "Hygiene and Environment". Also, the level of satisfaction of students with the method of conducting practical classes and the result of training, the level of motivation to study and the percentage of the tasks performed. This information was obtained by the method of questioning the students during the course on this discipline.

Knowledge and practical skills that students learn in the process of studying hygiene and ecology will be necessary during their professional activities.

Key words: higher medical school, learning process, individual students' work, hygienic thinking of students.

Рецензент – доц. Беляєва О. М.

Стаття надійшла 03.08.2018 року

DOI 10.29254/2077-4214-2018-3-145-231-233

УДК 615.849:303.621.35:616-053.82

Якубовська О. М., Коваленко Т. П., Семененко А. І., Ясько В. В., Баланюк О. Б., Редчиц М. А

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ОЧИМА СТУДЕНТІВ: РЕЗУЛЬТАТИ АНКЕТУВАННЯ ПІСЛЯ ЗАВЕРШЕННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «РАДІОЛОГІЯ»

Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова (м. Вінниця)

olga.jakubowskaja@gmail.com

Вступ. У вищих навчальних закладах Західного світу досить давно сформувався тренд на оцінювання якості викладання певної дисципліни за допомогою анкетування студентів. Даний факт пояснюється тим, що педагогічний процес сприймається як надання певної освітньої послуги, а одним із найкращих критеріїв якості послуги, безсумнівно, є задоволеність нею споживача, тобто студента [1]. Анкетування забезпечує зворотній зв'язок між викладачем та студентом, що справляє позитивний вплив на якість навчального процесу, дає можливість виявити слабкі сторони та визначити оптимальні шляхи вирішення проблеми і в результаті покращити рівень викладання [2,3,4].

Окрім того, результати, отримані в ході анкетування можуть служити вагомою складовою для оцінки ефективності професійної діяльності викладача [5].

Мета дослідження – визначення ставлення студентів до організації навчального процесу під час

вивчення дисципліни «Радіологія» на кафедрі променевої діагностики, променевої терапії та онкології Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова.

Об'єкт і методи дослідження. На базі кафедри променевої діагностики, променевої терапії та онкології після завершення вивчення дисципліни «Радіологія» було проведено анонімне анкетування 218 студентів 3 курсу медичного та педіатричного факультетів ВНМУ імені М.І. Пирогова. Анкетування було проведено за допомогою он-лайн системи для створення і проведення опитувань Survio. Анкета містила запитання щодо організації окремих складових частин навчального процесу та матеріального забезпечення для опановування дисципліни «Радіологія». Окрім того, студенту було запропоновано за допомогою 10-бальної шкали оцінити якість викладання предмету на кафедрі та рівень міжособистісних від-